

EDINOST

Posamezna številka v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 1.—, oglasi demaršnih zavodov po 2.—, Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa 12.—. Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Františka Asiškega št. 20, I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Zasluge ameriških Jugoslovenov za jugoslovensko ujedinjenje

(Iz brošure «Jakov A. Dragičević na delu za svobodo Jugoslavije»)

Kateri je bil vzrok, da se je Amerika zavzela za jugoslovensko stvar? Zakaj je na tistih zborih, na katerih se je reševala usoda človeštva, s silnim naglasom, ki ga ji je dopuščala njena moralna in materialna moč, povzdignila svoj glas za dežele Tomislava, Dušana in Vraza? Kaj je napotilo nesmrtnega Wilsona, da je povzdignil ključ svobode in jedinstva narod, o katerem se pred vojno ni nikdar nič čulo? Zakaj je Wilson glasoviti londonski pakt iz leta 1918. postavil na zatožni klopi?

Srbija sama se ni mogla zavzeti v prilog celokupnih Jugoslovenov bivše avstro-ogrške monarhije. V prvo, da se ne zameri svojim zaveznikom, ki so očitno izjavili, da v slučaju zmage ohranijo v Srednji Evropi zgodovinski «status quo», da prizanešajo avstro-ogrski monarhiji. V drugo pa zato, ker so se avstro-ogrski Jugosloveni sami v bojih na Soči borili proti italijanskim in drugim zaveznikom silam.

Predsednik Wilson pa je imel za seboj veličanstveno moč največjega naroda, ko je podal tisto epohalno izjavo, da Amerika priznava in podpira «borbo Jugoslovenov za ujedinjenje in svobodo». Wilson in Amerika sta tako za vedno odpravila tisto bedasto evropsko tradicijo glede «statusa quo» in potrebe habsburške dvojne monarhije za ohranitev miru v Evropi. Da ni Amerika gledala na stvar s neevropskega vidika, bi tista prokleta prevara «status quo» še vedno držala Hrvate in Slovence v robu avstro-ogrške monarhije. To je bila sporna stvar med Wilsonom in takorekoč vso Evropo. Jasno pa je, da se je vplivalo na ameriško vlado iz sredine nje lastnih mej. Vplivali so Amerikanci, ki se odlikujejo po svojih intelektualnih zaslugah in z veliko gospodarsko silo kot upravitelji velikih industrij. A kdo je vplival na te poslednje? To so bili ameriški Jugosloveni, katerih žarki patriotizma je bil usmerjen k postanku Jugoslavije. Njihova propaganda je bila uspešna, ker so si znali pridobiti pomoč vodilnih ameriških oseb pot tiska, politike in diplomacije. Največjo zaslugo je imel pri tem mož, ki je poznal jugoslovensko zgodovino, a tudi ameriško duševnost: značaj, politiko, stil življenja, literarno prakso, trgovske običaje, industrijalno organizacijo in nje vplivanje na ameriško življenje.

Ta mož je bil Jakov A. Dragičević, rodom Dalmatince iz Trpnja na polotoku Peješcu. V novi svet, v S. Francisco v Kaliforniji, se je preselil z materjo v letu 1898, kjer je že bival njegov oče. Že od rane mladosti je črpal iz klasičnega angleške in ameriške literature, a že v starosti 15 let je začel pisati v novine. Že kot dete je iskal družbo na obrazce. Eden njegovih učiteljev je bil dr. Anton Tresić-Pavičić, sedanjí jugoslovanski poslanik v Washingtonu, ki se je leta 1904. prvokrat mudil v Ameriki kot gost hise Dragičevića v San Francisco. Do velike vojne je mladi Jakov pazno zasledoval hrvatske novine, a tudi književna dela angleških piscev o evropskih vprašanjih, posebno pa avstro-ogrski monarhiji. Z uvajanjem modernih ameriških metod in filozofije je uspešno pripomogel h gospodarski povzdigi in napredku rojakov v Ameriki. Ti pa so ga določali kot svojega zastopnika v raznih funkcijah in na raznih zborovanjih. Na takih sestankih se je kazal vsakdanji odlični parlamentar, ki je imel vedno pred očmi konstruktivno delo v smislu napredka med našim življenjem v Ameriki. Po izbruhu vojne je sodeloval v ameriškem tisku s sijajnimi članki, ki so prvokrat v zgodovini predstavili ime Jugoslavije ameriški javnosti. Iz vseh njegovih člankov izhaja afirmacija Jugoslavije, dočim so bile v veliki večini naših drugih Jugoslovenov to samo varljive sanje naših učenjakov. Največji prispevek J. A. Dragičevića za jugoslovensko stvar je bil v njegovi sposobnosti, da je z veliko težo svojih argumentov in s svojo vztrajnostjo uveril ameriški narod, da Jugoslavija v resnici že obstoji v srcih Jugoslovenov po vsem svetu. Njegove prispevke so ponatiskovali vsi večji listi v deželi; politične in nacionalne revije. Vsako junaško bitko Srbov, vsak revolucionarni čin Jugoslovenov v mejah Avstro-Ogrske je skrbno in izdatno predelal ameriški javnosti. Skrbno je opisoval poteze človečanske in idealistične pomembnosti iz hrvatske literature. Osvetlil je z romantičnim čarom zgodovino starega Dubrovnika. Dejstvo, da so bili sinovi Dubrovnika na ladiah Kristofa Kolumba, je napravilo globok vtis v Ameriki; zgodovina je jezuita o Ferdinandu Kongsaga iz Vazraždina in njegovo misijonsko delovanje v južni Kaliforniji leta 1733; zgodovina o Josipa Kundaka iz Ivančice v Hrvatski in njegova slavna požrtvovalnost v dolini reke Mississippi; vse to je bilo opisano na močnejši način in z ozirom na ameriško duševnost. Srbsko narodno pesem o «Kosovski devojci» je označil kot «prvi nastop Rdečea križa v zgodovini». Opisoval je delež znamenitih jugoslovenskih žena v jugoslovenski zgodovini. To je bilo važno, ker igra v ameriški politiki ženstvo važno vlogo.

Sicer ekskluzivna glasila ameriških vseučilišč so objavljala njegove govore, a drugi znanstveni zavodi in njihove publikacije so se pridružili zahtevi za jugoslovensko svobodo in ujedinjenje. Posebno pazno je obrabla Dragičević visokim šolam z ozirom na dejstvo, da je bil predsednik Wilson sam profesor s klasično naobrazbo in vseučilišni administrator. Dragičevići članki so tako ugajali Wilsonu, da mu je ta pisal pismo, v katerem mu je čestital na njih jasnosti in literarni vrednosti.

Ko se je ustanovil «Jugoslovenski odbor» v Londonu, je Dragičević jasno in z dejstvi pokazal angleški javnosti, da ima ta odbor oporo v vseh Jugoslovenih po vsem svetu. Ker je poznal britansko duševnost in zgodovino, je pisal v smislu angleškega temperamenta in njegovi članki so se objavljali širom britanskega imperija.

Delo Dragičevića je pridobilo za jugoslovensko stvar prijateljstvo in podporo znamenite in odlične ameriške politične revije «Literary Digest» še poprej, nego je Amerika vstopila v vojno. Dragičević je želel, da ameriška javnost dozna, da so Jugosloveni v Ameriki z vso dušo za jugoslovensko svobodo.

Dragičević je dobival mnoga pisma od vseučiliških oseb. Tako je pisal profesor Chas. A. Lory, da je Dragičević «Jugoslovanski poziv na ameriški narod»: odlični dokument človečanstva. Pisec je izrazil svoje uverjenje, «da bodočnost pripadne Srbom, Hrvatim in Slovincem popolno politično in versko svobodo». Da je pisal: «Jaz mislim, da so, z ozirom na usluje, ki jih je ta narod izkazal civilizaciji zapadne Evrope, vaše zahteve povsem upravičene ter da ožje poznavanje od strani ameriškega naroda razprši vse vladajoče krive pojme o značaju in občem razpoloženju tega vrednega naroda».

Profesor Ira A. Allen je pisal, da so bili Dragičevići članki zanj tem poučnejši, ker mu ni bila poznana prošlost teh narodov, kakor tudi sedanjí njihov položaj. Ti članki da vsebujejo take podatke, «da se čitatelj takoj živi v življenju in ideale tega vrednega in preganjanega plemena in občuti takoj globoko simpatijo zanj in njegovo veliko nesrečo».

Volitve v Palermu

Končni podatki

PALERMO, 5. Končnoizjavni podatki iz 142 sekcij so naslednji: Največ glasov je dobil fašistovski kandidat minister Di Scalea in sicer 25.815; najmanj izmed fašistov kandidat Arcuri, 18.551. Izmed kandidatov opozicije je dobil največ glasov g. Lupo (16.288), najmanj kandidat Sevano 10.991. Povprečno je bilo oddanih za fašistovsko listo okoli 24.500 glasov.

Nastopile so tri skupine: narodno-fašistovska lista s 64 imeni, lista Palermске zveze s 64 imeni in komunistična z 12. Med 64 kandidati narodno-fašistovske liste je 42 vpisanih fašistov, drugi so bivši liberalci in demokrati; vsi fašisti so bili izvoljeni. Opozicija dobi 16 sedežev v mestnem svetu. Komunisti so do sedaj dobili 117 glasov.

Znižanje cene kruha v Assisi-ju in Firenzi

PERUGIA, 5. Občinski svet v Assisi-ju je znižal ceno kruha za 10 stotink. Župan avv. Fortini je namreč ob času žetve z okolišnic povabil poljedelce, naj odstopijo 10. del pridelka in sicer po 150 lir stot. Poljedelci so v to privolili in na ta način je prišla občina do žita po razmerno jako nizki ceni.

FIRENZE, 5. Ker je cena žitu padla, je občinski svet sklenil, da se bo od petka dalje prodajal kruh po 2 liri kg. t. j. 15 stotink ceneje kakor do sedaj.

Poslanec Srebrnič in izseljevanje v Rusijo

Pojasnilo poslanca samega

RIM, 5. Z ozirom na vest rimskih listov, da je državni pravdnik v Gorici vložil ovadbo proti komunističnemu poslancu Srebrnič radi tajnega odpravljanja izseljevanja v Rusijo, je poslanec Srebrnič pojasnil vso zadevo z naslednjim pismom, ki ga objavljajo listi:

Pred časom sem stopil v stik z rusko vlado, da bi odstopila kaj zemlje nekatereim kmetskim družinam v Juljski Krajini v obdelovanje. Koncesija je bila v načelu že dana. Ruska vlada je zagotovila zemljo — dve posesti — na Krimu in v Kavkazu. Šlo je le za to, da se dogovorimo glede pogodbe. Med tem časom so bili storjeni potrebni koraki pri generalnem komisariatu za izseljevanje v Rimu in kvestura v Gorici je bila obveščena radi političnih listov. Generalni komisariat je dne 12. marca 1925. odgovoril, da nima ničesar proti temu, ako se stvar izvrši po zadevnih predpisih in ako to potrdi tudi sovjetska vlada.

Ker ni bilo mogoče potom dopisovanja napraviti pogodbo, je uradnik ruske vlade izrazil željo, da bi prišla v Rusijo dva zastopnika družin, ki se nameravajo izseliti, da se napravi pogodba. Med tem — ko sta bila o vsem dobro poučena generalni komisariat za izseljevanje in goriska kvestura — sem javno povabil v tržaškem «Delu» interesirane, da se formalno obvežejo, da bi jih ne bilo treba nadomestiti z drugimi, ko bo vse pripravljeno.

Policija v Gorici je vedno ovirala te priprave in je šla celo tako daleč, da je aretirala nekatere kmete, ki so stvar propagirali. Aretiranci so bili kmalu izpuščeni, ker je brzokone iz Rima prišla kaka lek-

cija. Pozneje pa je ista policija pričela zopet zasledovati vse organizatorje pod pretvezo, da sem jaz pod krinko izseljevanja organiziral rekrutiranje rdeče armade za Rusijo. V zadnja časa smo proslili zunanje ministrstvo za izdajanje potnih listov za dva zastopnika, ki sta se imela podati v Rusijo, da se pričneta pogajati. Ob zaključku pisma se Srebrnič začuden vprašuje, kaj je bilo tajnega v tem njegovem delovanju.

Proslava tisotletnice hrv. kraljevstva

Zbližanje med Jugoslovanskim in Hrvatskim sokolom? — Potovanje ministrov na Bled

BEOGRAD, 5. (Lzv.) Po večerajšnjem burnem dnevu je danes zavladovala v parlamentarnih krogih popolno nrtvilo. Večina poslancev je že zapustila prestolico. Davidovičevci so že pripravili proglas na narod.

Od 11.—13.30 se je vršila seja ministrskega sveta. Ker je bilo navzočih le malo ministrov, ni bil storjen nikakr važen sklep, ampak se je sklepanje preložilo na sobotno sejo. Minister Superina je poročal o praznovanju tisotletnice hrvatskega kraljevstva, ki se bo vršila v Zagrebu dne 12. 13. in 14. avgusta. Proslava bo združena z zletom Hrvatskega sokola. Ministrski svet je sklenil, da se za to slavlje dovoli 50% popust na železnica; Hrvatskemu sokolu se dovoli izdatna podpora. (Radičević se lansiral vest, da se bo Hrvatski sokol združil z Jugoslovanskim sokolom). V Zagrebu da je nameravala Orjuna ob času proslave tisotletnice imeti zborovanje, ki pa ga je vlada prepovedala. Orjuna zanika te vesti, češ da ni nikdar nameravala prirediti zborovanja za časa omenjene proslave.)

Minister Kraljač je poročal o svojem razgovoru s poljskim poslanikom o gospodarskem zblizanju obeh držav. V Lovu se bo vršil orijentaliski velesejem. Jugoslovanska vlada bo pozvala industrijalce, da se udeležijo sejma, še posebno, ker je poljska vlada dovolila brezplačni prevoz. Seji je prisostvoval tudi dr. Otokar Rybář, predsednik jugoslovanske delegacije na konferenci v Firenzi. Poročal je o nettunskih konvencijah. V jeseni se konvencije predložijo skupščini v obeh državah.

Predsednik narodne skupščine Trifković je obelil; ista usoda je zadel tudi Ljubo Jovanović. Ministar Sršić in Vukićević sta se odpeljala na Bled. Minister Sršić bo predložil kralju v podpis tiskovni zakon in menda tudi ukaz o imenovanju državnih podtajnikov. Glede poslednjih državnih tajnost, ker je nastal prepričanje med radikali in radičevci radi tega vprašanja.

ZAGREB, 5. (Lzv.) Minister dr. Nikić je odgovoril na radičevcem drjem Pernariem na Bled. V Zagrebu je prispele zunanji minister dr. Nincić, ki tudi potuje na Bled. Notranji minister Maksimović se je na povratku z Bleda ustavil v Zagrebu, odkoder nadaljuje pot v Beograd.

Odnosaji med Jugoslavijo in Grčijo

Posredovanje drugih držav?

BEOGRAD, 5. (Lzv.) Iz Aten prihajajo poročila, da so pričeli grški listi napadati Jugoslavijo. Sedaj propagirajo idejo internacionaliziranja Soluna, da bi se zajele jugoslovanske aspiracije na to luko.

Vas dopisnik je v dobro poučenih krogih zvedel, da se nekatere zapadne sile svetovale Grčiji, naj se prične zopet pogajati z Jugoslavijo za sklenitev prijateljske pogodbe.

Poslovična večerja radikalov in radičevcev.

BEOGRAD, 5. Slično se je vršilo ob priliki zaključne prve etape skupnega delovanja nove vladne večine skupna večerja poslancev radikalov in radičevcev. Večerja je potekla v najboljšem razpoloženju. Zdravici ni bilo ne konca ne kraja. Po večerji se je zaplesalo tudi kolo; radičevci so z velikim navdušenjem plesali posebno srbijsko in kolo. Prvi je govoril posl. Vinko Trjar, ki je predlagal, da se pošljejo brzojavni pozdravi trojici šefov vladnih strank g. Pašiću, Stipi Radiću in Aci Stanojeviću. Nato je povzel besedo posl. Ljuba Živković, ki je s svojim govorom slavil novo doseženi sporazum, s katerim je nastala nova era v življenju jugos. naroda. Za njim je povzel besedo predsednik kluba radičevskih poslancev Karlo Kovačević, ki je nazdravil kralju in kraljevskemu domu. Za njim pa je podpredsednik radikalnega kluba Mijutin Dragović pozdravil celokupni hrvatski seljački narod in Stipico Radića. Odgovoril mu je poslanec Vojković in naslovil svoje pozdravne besede g. Nikoli Pašiću. Poslanec Ogrin je nazdravil kraljevski vladi, v imenu katere se je zahvalil g. Marko Guričić. Minister Pavle Radić je naglašal v svojem govoru potrebo, da delamo predvsem na velikih socialnih problemih. Končno je poslanec Pućelj pozdravil v imenu Slovencev hrvatskega in srbskega seljaka.

Kriza bolgarske vlade

Ugibanja o naslednikih Cankova

DUNAJ, 5. Iz Sofije poročajo, da bo morala Cankova vlada odstopiti. Kot Cankovega naslednika imenujejo načelnika parlamentarne skupine demokratske zveze Lapčeva. Opozicija zahteva radikalno spremembo vlade in predlaga narodno koncentracijsko vlado, v kateri bi sodelovali tudi zmerni zemljeradniki pod predsedništvom demokrata Malinova. Ker bi utegnili radikalna sprememba vlade v sedanjem trenutku naleteti na prevleke težko, se ogreva del opozicije za vlado, ki

bi ji načeloval Lapčev in katere si bi stavila nalogo, da pomiri bolgarski narod. Kakor zatrjujejo sofijski listi, je kralj Boris zelo naklonjen Lapčevu.

Eksplozija bolgarske smodnišnice

SOFIJA, 5. V neki smodnišnici blizu Plevne je izbruhnil požar in uničil vse zaloge smodnika. Vzroki neizgode so dosedaj še nepojasnjeni. Človeških žrtv ni bilo. Materialna škoda je ogromna.

Atentat na smodnišnico izvršili komunisti

SOFIJA, 5. Poslednje vesti zatrjujejo, da so na smodnišnico v Plevni izvršili napad komunisti. Človeških žrtv ni mnogo.

Francosko-španski mirovni pogoji

rifanskemu vojvodi Abd El Krimu

TETUAN, 5. Abd El Krimovim zastopnikom v Tetuanu so bili sporočeni naslednji mirovni pogoji, ki jih je določila francosko-španska konferenca v Madridu: Abd El Krim prizna versko suverenost maroškega sultana Mulay Jussefa in njegovega rednega naslednika.

Francija in Španija priznata upravno avtonomijo Rifla.

Veleisle dovolijo Riflu, da vzdržuje primerno število policistov v svrhu ohranitve notranjega reda.

Pokrajina Ceuta in Melilla se prizna Španiji. Cona Ceuta bi imela te-le meje: Na severu gibraltarska ožina, na zapadu tangarska cona, na jugu cesta Tanger-Tetuan, na vzhodu Sredozemsko morje in reka Martin. Meje melillske pokrajine bi bile naslednje: Reka Kert, vzhodni breg Mar Chica.

Avtonomna rifanska država bi bila tako-le omejena: Železniška proga Tanger-Fez, reki Uerga in Lukkos.

Abd El Krimov odpor

PARIZ, 5. Kakor javlja dopisnik «Echo de Paris» iz Feza, je Abd El Krim radi zadnjih porazov opustil načrt, da napade Quezan. Rifanski vojskovodja hoče predvsem onemogočiti združitve francoskih in španskih čet na gori Lukkos. Dopisnik lista «Matin» sporoča, da ima Abd El Krim sveže čete v Sesuakenu in da je zasedel v Gebel Amergu postojanke, ki so obdane s številnimi trdnjavami iz 16. stoletja. Francoske čete zbirajo artilerijo in pripravljajo tanke, da napadejo sovražnika v Gebel Amergu.

DNEVNE VESTI

Izdaten odgovor na sumničenju

«Pučki Prijatelj» je v dopisih iz Berna (v Istri) opetovano očital gospodu Ivanu Staremu, odgovornemu uredniku «Istarske Riječi», da je pred štirimi leti nabiral darove za pogorelece na Puljščini, da pa ni položil računa o nabranem denarju. G. Stari ni hotel doslej reagirati na ta sumničenja. Končno pa se je vendar oglašil in podal v «Istarski Riječi» — s svojim podpisom — odgovor, porazen za klevetnike. Gospod Stari ugotavlja, da je o fondu za nesrečne žrtve položil račun že leta 1923. pred komisijo, nalašč sestavljeno za to. Od prve uprave so bile nekatere osebe izključene, ker se je med tem spremenil odbor političnega društva. Tako n. pr. kapelan Božo Milanović ni mogel biti več v komisiji, ker ni bil več predsednik političnega pododpora, celo niti član ne, ker je bil ustanovljen svoje politično društvo.

Stari izjavlja, da more na podlagi dokumentov in računskih knjig, ki se nahajajo v njegovih rokah, dokazati, da se ni niti od daleč nabralo toliko, kolikor se je izdalo v Bernu in okolici, to je v kraju, ki je najmanj pretrpel po tistem divjanju. Tako so prešli n. pr.: 1) Kapelan Božo Milanović v letu 1921.: dne 4. 6. L 1000, 11. 6. L 1000, 26. 6. L 525, 6. 9. L 1000 in 16. 11. zopet L 500, skupno L 4025; 2) župnik Šime Čvar: 22. 6. L 2000, 7. 7. 1922. L 200; 3) Pavel Krajša iz Kringe v ponovnih zneskih L 1200; 4) Tomo Herak dne 1. 7. L 1000, 22. 12. L 1000; razen tega je prejel za druge pogorelece L 2000, ki jih ni razdelil, dasi je dobil izrečen nalog zato. O železni brani noče Stari niti govoriti; 5) Marko Zlatič dne 1. 9. L 1500, 21. 7. L 300. Tu pa niso vsi ti točki, ki jih je prejel v mesecu avgustu 1921.

Dalje ugotavlja Stari, da sta imela pri razdeljevanju podpor glavno, ako ne odločilno besedo, gospoda kapelan Božo Milanović kot tedanjí predsednik pododpora političnega društva, in župnik Šime Čvar poleg drugih njunih somišljenikov. Posebno kapelan Božo Milanović iz Kringe je bil točno poučen o vsem, ker je živel v Trstu, čeprav se absolutno ni hotel baviti s tem vprašanjem — v kolikor ni posredoval na korist enega ali drugega prijatelja — ker je smatral delo Starega kot neporečno. Ko je nehal biti predsednik, tedaj je bil fond že izčrpan. Zaradi tega je — pravi Stari — smešno in žalostno, da on sedaj toliko demagoški kriči in hrupi. Dalje obsoja Stari povsem upravičeno, ker njegovi nasprotniki v svoji strankarski strasti posegajo celo v njegovo družinsko življenje. Ugotavlja, kako je — da bi koristil svojemu narodu, prepotoval vso Istro — a to ne z avtomobilji, ampak peš — in to v tistih težkih trenutkih, ko so se drugi samo skrivali in na varnem čuvali svojo kožo, dasi niso imeli, kakor ima on,

Male antanta zahteva razširjenje garancijskega pakta

BERLIN, 5. Praški dopisnik «Vossische Zeitung» je doznal iz zanesljivega vira, da bo Mala antanta objavila prihodnjemu zborovanju sveta Društva narodov svoje stališče glede garancijskega pakta. Države Male antante smatrajo garancijski pakt kot najuspešnejše sredstvo za konsolidacijo evropskega mira. Vendar pa bodo na imenovanem zborovanju protestirale proti dejstvu, da garancijski pakt ne predvideva integritete vseh mej Male antante. Za ta korak se je odločila praška, beograjska in bucareška vlada po izmenjavi številnih not. Tekst izjave, ki jo bo predložila Mala antanta zborovanju Društva narodov, ni še sestavljen, kajti med zunanjimi ministri dotičnih držav se še vedno vršijo izmenjavanja vidikov.

Železniška nesreča.

BERLIN, 5. Bzovlak Pariz-Bruselj se je med vožnjo na prosti Heine-St. Pierre pretrgal vsled obrabljenosti spon na dva dela. Strojevodja je vlak ustavil, naker se je drugi del vlaka zaletel v prvi in je skočil vsled tega pet vagonov s tira. V istem trenutku je pripehal na stranskem tiru v nasprotni smeri tovorni vlak, ki je zavozil v vagonce, ki so skočili s tira. Pet potnikov je bilo pri tem težko ranjenih.

Bivši nemški prestolonaslednik za zvezo Nemčije z Anglijo

LONDON, 5. «Daily Express» objavlja razgovor svojega posebnega poročevalca v Platten z bivšim nemškim prestolonaslednikom. Bivši prestolonaslednik je mnenja, da sta Anglija in Nemčija naravna zaveznika. Radi natočevanja, da je Nemčija sama odgovorna za vojno, imajo v Angliji predsedke proti Nemčiji. Njegova naloga bo, da jih odstrani. Prestolonaslednik upa, da bo njegovo zadnja knjiga mnogo pripomogla k temu, da se bosta Nemčija in Anglija zblížali. Zaključil je z besedami: «Ponosim sem, da sem Nemec današnje Nemčije. Stori bil vsem, kar more storiti olikan, vester in patriotičen Nemec zato, da bi koristil svoji domovini. Pripravil sem tudi svojega sina, da mi bo pomagal pri dosegu tega cilja».

Vse Porurje izpraznjeno

PARIZ, 5. Poslaniška konferenca je odobrila sklep, da se izpraznejo naslednja mesta v Porurju: Düsseldorf, Duisburg in Ruhrort.

Kobilice v Hercegovini

MOSTAR, 5. Iz raznih krajev Hercegovine prihajajo poročila o velikanskih množicah kobilic, ki so napravile po poljih veliko škodo.

ne žene ne otrok. Bilo je po več mesecev, ko je iz čistega idealizma gladoval na svojih potovanjih in ko mu je bil za posteljo trd kamen ali železniški klop. Tudi njegovi rodbini ni bilo mnogo boljše. Stari izjavlja, da je pripravljen — če gospoda želijo — priti na dan še z drugimi hujšimi stvarmi, čeprav bi bilo zanje bolje, da molčijo, ker ne bo on tisti, ki potegne krajsi konec. Slednjič izjavlja, da za delovanje «Odsaka za pomoč Istri» prevzema vso moralno in materialno odgovornost, zato pa si prisvaja tudi vse zasluge, ker si je v svesti, da je vestno vršil delo, na katero more biti ponosen tem bolj, ker je bil osamljen in brez vsake pomoči.

Gospodje bodo sedaj kričali, da je to zopet neznaštan napad. V resnici pa g. Stari brani le, kar je vsakemu človeku najsvetejše: svoje dobro ime. Da g. Stari ne želi medsebojne borbe, dokazuje že dejstvo, da je toliko časa na taka očitana molčal in potrpežljivo prenašal sence takih hudih sumničenj. Razlika med njim in klevetniki pa je ta, da so oni nastopali le z zlobnimi namigavanji, Stari pa navaja konkretne podatke.

Poljsko-sovjetski odnosaji

Iz Varšave javljajo: Poljska javnost je zelo vznemirjena radi vesti o grožnjah sovjetskih obmejnih čet, da bodo na sovjetsko-poljski meji napadale poljske častnike in jih odvajale v Rusijo. V Varšavski list «Rzecz pospolita» je objavil ob tej priliki obširen članek, v katerem predlaga, naj se za vsakega poljskega častnika ali vojaka, ki bi ga obmejne straže nasilno odvedle na sovjetsko ozemlje, aretirav v Poljski kak sorodnik ruske birokracije. Takih sorodnikov je sedaj mnogo v poljski republiki in rečni dnevnik poziva varšavsko vlado, naj radi točne evidence čim prej sestavi njihov seznam. List je uverjen, da se samo na ta način more zagotoviti mir na poljsko-sovjetski meji. «Naj se potem — pravi rečni list — sovjetski veleposlanstveniki le pritožujejo pred vsem svetom. Tudi mi moremo vsemu svetu raztolmčiti, na čigavo zapoved sovjetske obmejne straže napadajo in nasilno odvajajo poljske državljane v sovjetsko Rusijo».

Carska Rusija in osvoboditev Čehoslovanske

Praška «Narodni Politika» objavlja referat o knjigi, ki jo je izdala okolica kneza Cirila Ludmiroviča in ki razpravlja o zašlugah ruske monarhije za osvoboditev Čehoslovanske.

V tej knjigi je posvečena posebna pažnja izjavi bivšega ruskega carja, ki se je posebno simpatično izražala o načrtih ruskih Čehov za časa vojne. V knjigi se naglašja, da je bila carska Rusija prva, ki je oficijelno priznala čehoslovansko revolucijo ter ni hotela sklepati z Avstrijo posebnega miru samo z ozirom na Čehoslovansko.

Sedaj pa k letalu samemu V obče razločujemo na letalu dve glavni skupini i

sicer: takozvani »zmaj« in »motorno ali gonilno napravo«. Z imenom »zmaj« zaznamujemo: trup, krila in rep letala z vsemi pripravami, ki mu služijo v zraku za krmarenje; pod »motorno napravo« pa razumemo: motor sam, zračni vijak ter vse, kar je sicer potrebno za pogon motorja z ozirom na let. Omenjeno bodi, da je posebej motorna naprava še posebna pažnja radi gibanja v tretji dimenziji, t. j. od spodaj navzgor ali obratno. S to razdelitvijo bi imeli tudi glavne točke, o katerih bi mi bilo govoriti.

Naj navedem v glavnem nedostatke pri letalih, ki se grade po zastarelem načinu, kar je za razumevanje novih pridobitev letalstva neobhodno potrebno.

So to letala, ki jih vsakdo pozna in ki se vidijo in slišijo ropotati tudi našimi kraji. Pri teh stvorih je ogroženo leseno, prevlečeno pri krilih s platnom, medtem ko je trup največkrat pokrit z »limanim lesom« (legno compensato). Profili ali prerezi takih kril so zelo nizki in so krila pričvrščena na trup z žicami, ki so pričvrščene — po potrebi, posebno pri enokrovnih — na nalašč zato prirejene piramide. Teh žic je precej in njihova debelost je odvisna od teže in varnostnega količnika, s katerima je letalo preračunano. To velja v glavnem za vsa letala z nizkimi prerezi kril, le z razliko, da so »žice nosilke« pri dvokrovnih bolj razporejene in da se s tem doseže tudi večja trdnost. Toda vse te kombinacije, ki so osnovane na podlagi prej navedene gradnje, imajo dve glavni napaki in sicer: pri letanju velik upor in kot posledico tega močne vibracije nosilnega žicevja, ki ogrožajo celo strukturo letala. Opažajo se namreč skoraj po vsakem poletu — posebno če ni material prvo vrstne — precejšnji podoljški teh žic, katere je treba z nalašč zato prirejenimi »nategovalci« po potrebi vedno napeti. Prav lahko se zgodi, da se take žice postopoma tako iztegnejo, da se pri ponovnem poletu kratkotalno katera izmed njih utrže, kar ima navadno katastrofalne posledice.

Omenil sem že, da imajo »žice nosilke« velik zračni upor. Sicer se skuša v zadnjem času na različne načine, da se ta zmanjša, a vse izgleda, da se to graditeljem še ni prav posrečilo. Po novem načinu se daje namreč žicam tak prerez, ki je enak prerezu prosto padajoče kaplje vode in ki ima izmed vseh prerezov pri padcu ali prehodu skozi zrak na sploh najmanjši zračnega upora. Sicer se s tem vibracije žic nekoliko omeje, toda le za tako neznan del, da se na upor skoraj nič ne izboljša. Preden nadaljujem, opozarjam na dejstvo, da je dan vsakemu letalu po njegovi konstrukciji tako zvan »kot drsnega letala« (Gleitflugwinkel). To je oni kot, pod katerim drsi letalo po zraku, ako se samo vsled lastne teže pomika proti zemlji. Ta kot je — po približnem pravilu — tem manjši, čim manjša je celotni upor letala. Teoretično se pri določanju tega kota upoštevajo tudi drugi faktorji, toda za naš pretres nam navedena ugotovitev zadostuje.

Iz gornjega sledi torej, da so letala, ki so zelo prekrizana z žico, razmeroma slaba, t. j. imajo precej velik naklon, pod katerim drsijo proti zemlji. Ako si sedaj predočimo ta kot v pravokotnem trikotniku — med kateto, ki leži vodoravno z ozirom na opazovalca, in hipotenuzo, ki je pod tem kotom naklonjena tej kateti, in si izberemo »točko izletišča« v drugi kateti nad pravim kotom, tedaj bo pot letala tem daljša, čim daljša je hipotenuza trikotnika. Ker pa zavisi dolžina hipotenuze v našem slučaju od »drsnega kota«, je umljivo, da bo letalo, ki ima manjši upor, lahko iz dane višine dalje letelo kot pa letalo z večjim zračnim uporom. Poleg tega so tudi letala velikega upora v zraku zelo lena in je pri vetrovnem vremenu drsni let pod naravnim drsnim naklonom nerodna zadeva.

K temu se pridružuje še cela vrsta manjših bistvenih razlogov, ki pa postanejo lahko usodopolni za varnost letala. Tako spadajo med te: jelekne spletene vrvice, ki služijo za premikanje kril in ki so speljane se dandanes pri nebroj letalih čez zato prirejena kolesca. Zgodi se včasih, da se taka vrstica predrgne in krnilo odpoje. Če se to zgodi pri transversalnem krnilu, je letalo izpuščeno, čeprav nočem trditi, da bi se letalo, ki ima defekt pri longitudinalnem krnilu, rešilo!

Zgodi se tudi, da se održe od zračnega vijaka košček lesa, ki vohed velikanke hitrosti lahko prebije kako nosilno žico ali ogrodi krilo samega.

To naj bi bilo v glavnem o smolah »zmaja« starejše gradbe in bi z ozirom na motorno napravo omenil ogenj kot najbolj grozečo nevarnost. To se zgodi navadno pri motorjih, ki imajo zelo veliko »turažo«, in sicer takrat, ko se plini v motornem valju predčasno vnamejo, t. j. takrat, ko je dovod iz uplinjevalca še odprt. Ogenj udari po dovodu nazaj in vname bencin v uplinjevalcu, nakar se navadno razširi po celotnem motorju, ki je kljub vednemu čiščenju vendar zelo masten od naokoli brizgajočega olja. Ker so ognju dane vsled izredno hitrega dovajanja kisika vse ugodnosti za razširjanje, je rešitev zelo dvomljiva in malo je pilotov, ki so se rešili iz gorečega letala.

Naj podam sedaj kratek oris modernega letala, pri čemer se omejim na ona letala, ki so dandanes priznana kot najboljša in ki nimajo niti enega izmed navedenih nedostatkov prejšnje konstrukcije. Oče tem letalom je inž. Junker in zibelka jim teče v Dessavi na Nemskem.

Nemci so namreč v svoji praksi našli prereze za krila, ki kljub veliki »visokosti« nimajo večjega upora kot prej navedeni prerezi. Z ozirom na to dejstvo je inž. Junker že koncem svetovne vojne zgradil letalo — dvokrovnik —, ki je bilo prostoročno, t. j. ni imelo nikakih žic in je bilo popolnoma iz aluminija. Izkazalo se je kot izvrstno in s tem je bil počen temeljni kamen.

V naslednjih letih so se pojavili prvi prometni aparati, ki so bili enokrovniki s prostoročnimi krili in tudi vsi iz aluminija. Motorna sila sedanjih enokrovnikov, ki nudijo prostora šestim ljudem, med temi sta dva pilota, znaša 185 PS (konjskih sil). Hitrost letala se suče okoli 180 km na uro. Njihova izpeljava je prvovrstna, zato si jih oglejmo malo natančneje in pripravljamo se, če je naša bojazen pred pogubo še utemeljena.

Pred vsem nimamo nikakih žic. Odpade nam torej skrb, da se kaj utrže. Ogrodje kril je zgrajeno iz samih durakuminijastih cevi in je prekrito z gubasto pločevino iz aluminija, ki nam kot »prostoročna koža« kril zagotavlja docela veliko trdnost. Pričvrščena so na trup z vijaki, ki so tako prirejeni, da se krila sama od sebe uležejo pri montaži v pravi položaj. Trup ima tudi aluminijasto ogrodje in je tako kot krila prevlečen s pločevino. Isto velja tudi za krnila. Motor leži kot navadno v čelu trupa in ima svojo izhano v krilih blizu trupa. Krnila se gibljejo potom vzvoda, ki so tako položeni, da se ob morebitnih deformacijah letala med poletom ne zagode. Sploh dobimo že ob samem pogledu na solidno letalo zelo dober vtis. Tu ni nikakega plaina, nikakega lesa — vse je kovina. Letalo je kakor iz kosa ulito, ne vidijo se nikaki stiki med deli zmaja in krila kakor tudi rep so kakor izrasli iz trupa.

Kako trdna so krila, naj navedem, kar sem videl na lastne oči: Letalo stoji prosto na letališču. Na vsako perut stopita po en mož ter se na najskrajnejšem koncu uleže po globokosti (širini) peruti. Koj nato druga dva, ki storita isto in ležeta poleg prvih dveh. To se je nadaljevalo toliko časa, dokler nista bili krili popolnoma naloženi z živim bremenom. Ker ima letalo 15 m razpelo, si lahko sami izračunamo ogromno težo, ki jo je letalo letalo brez skode nosilo. Če sedaj premislimo, kako neprimerno manjše je obteženje kril v zraku, si kaj lahko predočimo varnost, ki se nudi potnikom z ozirom na trdnost letala.

Kar se tiče motorne naprave in nevarnosti ognja, je še vedno isto kot pri že omenjenem starejšem tipu. Motorji se namreč še niso v tem oziru izpopolnili. Naravno in umljivo pa je, da letalu iz aluminija morebitni ogenj ne bo škodoval v toliki meri kot letalu iz lesa in platna, posebno ker se radi visokega prereza penoti spravljajo bencinove zaloge v njih. Sicer je tudi pri teh novih letalih ogenj neprimerna stvar, ki pa nima na noben način katastrofalnih posledic.

Jasno je, da se s tem, ako zagori uplinjevalec, tudi motor ustavi in da mora pilot takoj misliti na pristan. Njegova prva skrb bodi si izbrati primeren prostor na zemlji. To je tem lažje, čim višje je letalo v usodnem trenutku in čim manjši je »drsní kot«. Kakor pa že prej omenjeno, je drsní

kot v veliki meri odvisen od upora in bo v našem slučaju z ozirom na konstrukcijo prostoročnih kril zelo majhen. Ker je pa iz iste višine pod manjšim kotom pot drsnega leta daljša, bo tudi kotu prilazna kateta večja. Zato nam bo s predložnim letalom mogoče od točke, kjer se nam je ustavil motor, dalje leteti kot sicer, bo torej možnost si izbrati dober pristan veliko večja kot pri letalu večjega zračnega upora. Pri povprečnih višinah, v katerih letijo današnji prometni aparati, je v tem tudi že ta točka zapadla in mora pilot leteti tem višje, čim neprimernjši je svet, nad katerim se nahaja.

Povedal sem tudi že, da sta v vsakem letalu po dva pilota, ki se pri daljših poletih medsebojno izmenjujeta, kar nudi tudi veliko varnost v slučaju, da mora eden radi hipnega nerazpoloženja opustiti krmarenje.

S tem bi bila beseda o varnosti letala samega izpregovorjena. Ostalo bi nam seveda še mnogo razmišljanj o stabilnosti, o startu in pristanku letal, kakor tudi o vplivih vremena. Zato se bom prilično tudi potrudil in bi bilo zelo na mestu, da bi naš rojaki malo milejše sodili o letalstvu, posebno ko bo v najkrajšem času vzpostavljena zračna proga med Trstom in Durijem.

— I. Kušar: Poeti Jugoslavi del Rinascimemo. I. Serbi Zmaj Jovan Jovanović, Branko Radičević. To je naslov nove lične knjižice, ki jo je spisal G. I. Kušar in izdalo knjižništvo »Nicolò Tomaseo«. Kakor kaže že naslov, predstavlja knjižica zbirko prevodov izbranih pesmi velikih srbskih pesnikov Zmaja Jovana Jovanovića in Branka Radičevića. Zbirka se zaključuje z dvema pesmima Vojislava Ilića. Pisatelj je vpletel med besedilo tudi kratek življenjski opis obeh prvomenovanih srbskih pesnikov. Jedro knjižice, ki predstavlja tudi njeno pravo vrednost, pa so prevodi nekaterih najboljših pesniških umotvorov imenovanih srbskih pesnikov. Prevodi so izborni, tekoči in lahki, kar brez dvoma povečuje tudi praktični pomen te zbirke, ki ga ima kot novo sredstvo za medsebojno spoznavanje in kulturno zблиžanje med Jugoslaveni in Italijani. Za te poslednje bo knjižica G. Kušarja prijetno in obenem poučno čtivo.

Ta zbirka je le I. del obširnejšega dela, ki ga je pisatelj zamislil v treh zvezkih. V kratkem izide, kakor naznanja pisatelj sam, II. (Poeti croati) in III. (Poeti sloveni) del cele zbirke.

Delo toplo priporočamo tudi našim italijanskim zmožnim ljudem.

Gospodarstvo.

Promet tržaškega pristanišča v l. 1924. s posebnim ozirom na Jugoslavijo

Pod tem naslovom je priobčil informativni oddelček trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu pred kratkim v »Jugoslovenskem Lloyd« statistični pregled prometa v tržaški luki s posebnim ozirom, kakor je rečeno že v naslovu, na promet med Trstom in sosednjo Jugoslavijo. Nekatera dejstva, ki jih je naš list že podčrtal v tozadevnih člankih, se v tem poročilu podrobneje pretresajo. Vprašanje obsega važen del trgovinskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo in vsled tega bo koristno in zanimivo, ako posnamemo tu za naše čitatelje najvažnejše ugotovitve, ki jih vsebuje omenjeno poročilo zagrebške trgovsko-obrtniške zbornice.

V železniškem prometu Trsta zavzemlje Jugoslavija tretje mesto. Na prvem mestu je Čehoslovaška s 3.807.735 ton, za njo pride Avstrija s 327.616 tonami. Zanimivo je, da so razen Rumunske in Jugoslavije vse države povečale svoj promet preko Trsta v primeri z l. 1923.

Jugoslovenski uvoz v Trst je v l. 1924. sicer narastel od 179.817 na 192.565 ton, toda izvoz iz Trsta v Jugoslavijo je padel od 196.075 na 135.051 tona. Ta za Jugoslavijo razveseljivi pojav se da v glavnem razlagati s tem, da se je jugoslovenski uvoz angleškega premoga vršil preko jugoslovenskih pristanišč. Deloma pa se pripisuje vzrok tudi dejstvu, da je narastel uvoz iz Čehoslovaške in Šlezije. V jugoslovenskem izvozu preko Trsta zavzemlje prvo mesto seveda les, toda tudi ta promet je padel. L. 1923. je znašal izvoz jugoslovenskega lesa preko Trsta 116.181 ton, a v l. 1924. samo 97.084 ton. Iz tega je razvidno, da se izvoz jugoslovenskega lesa obrača polagoma proti Sušaku. Med izvoznimi postavkami je v prid Trstu predvsem ruda in

slušno. Gre tu najbrže za rude iz Slovenije, ker bi se sicer tudi izvažale preko Sušaka ali kakke druge jugoslovenske luke.

Naj sledi sedaj točen pregled prometa med Jugoslavijo in Trstom po suhem v l. 1924.:

I. Izvoz v Trst		1924.	1923.
Predmet:	ton	ton	ton
Les	97.084	116.181	
Rude in sl.	39.492		
Sočivje	11.543	5.286	
Drva in drveno oglje	10.832	7.728	
Umetna gnojila	4.986	1.439	
Anorganske spojine	4.277	3.978	
Suho sadje	4.165	21.339	
Zito	3.101	4.314	

Premog in priprave za elektriko	1.960	1.032
Proizvodi iz lesa	1.568	2.035
Papir in proizvodi	1.537	291
Sirovine za barvo i sl.	691	1.196

II. Uvoz iz Trsta		1924.	1923.
Premog	42.822	106.961	
Železo	12.151	3.247	
Mineralna olja	7.559	7.905	
Mast	7.528	5.895	
Sol	6.537	6.496	
Sladkor	5.809	6.116	
Kava	5.660	6.401	
Bombaž	4.069	3.668	
Surova koža	3.738	1.399	
Riz	3.387	3.523	
Olje	3.057	3.474	
Južno sadje	2.852	2.533	
Tkanine iz bombaža	2.748	2.461	
Rude	2.386	247	
Semena in oljčni plodovi	2.232	1.306	
Sirovine za barve	1.854	1.632	
Anorganske spojine	1.370	314	
Fosfati	401	9.927	

V pomorskem prometu zavzemlje Jugoslavija v uvozu 12., a v izvozu 7. mesto. V uvozu stoji na prvem mestu Anglija s 372.671 tonami. Tudi angleški promet na je nazadoval v primeri z l. 1923., ko je znašal 553.291 ton, za celih 180.000 ton. Za Anglijo pride bližnji vzhod s 338.095 tonami. Iz Jugoslavije se je uvozilo v l. 1924. 13.897, a v l. 1923. 18.981 ton, tako da se je ta postavka skrčila za okroglo 30%. Od tega uvoza iz Jugoslavije odpada okoli 3500 ton na železno rudo, 899 na cement, 342 na kožo in 321 na apno. V izvozu stoji Jugoslavija, kakor rečeno, na 7. mestu z 51.171 tonami, med katerimi 8456 ton moke, 7138 ton premoga, 5511 ton dog za sode, 4399 ton mineralnega olja, 3893 ton sladkorja, 3736 ton železa v izdelanem in polizdelanem stanju, 3610 ton riža, 2553 ton kave, 2097 ton tkanine iz bombaža in prediva, 1401 tona oglja za električne potrebe in 1020 ton svinjske masti.

Začrtil bo gotovo veliki uvoz dog za sode, t. j. predmeta, ki ga Jugoslavija sama izvažava v velikih množinah. Tu gre najbrže za kositaneve doge.

Zanimivo bo, ako navedemo še par podatkov o pristaniškem prometu. Ta promet se tudi razvija, toda ne v istem razmerju kakor trgovinski promet. Porast znaša v primeri z l. 1922. okoli 6.3%:

Pripulo je:		število	tonaža
L. 1923.	jadrnic	2.551	79.555
	parnikov	9.411	2.862.441
	Skupaj	11.962	2.941.996
L. 1924.	jadrnic	2.976	92.983
	parnikov	9.744	3.471.388
	Skupaj	12.720	3.564.371
Odploilo je:		število	tonaža
L. 1923.	jadrnic	2.556	79.138
	parnikov	9.413	2.868.967
	Skupaj	11.969	2.948.105
L. 1924.	jadrnic	2.970	93.368
	parnikov	9.750	3.476.736
	Skupaj	12.720	3.570.004

Po številu enot je najbolje zastopana Jugoslavija s 358 ladjami (l. 1923. 273), potem Anglija s 118 (82). Po tonaži pa je na prvem mestu Anglija z 266.919 tonami (173.648), a za njo pride takoj Jugoslavija s 192.469 (164.728) tonami. Jugoslavija je bila tudi prejšnje leto na drugem mestu.

Briljante, bisere, dragulje

platin, zlato, inozemski denar, zobovje kupujemo za zunanje tvrdke in plačujemo po najvišjih cenah. — Kupujemo tudi zastavne listke

Portici di Chiozza št. 1, tretje nadstr.

Brezplačne cennite v uradu in na domu.

Uradne ure od 9 do 13 in od 14.30 do 18; v sobotah od 9 do 15.

573

MALI OGLASI

MLEKARNA s prodajo sadja in zelenjave se odda radi družinskih razmer za L 3000. — Ulica Media 31. 1086

KOLO »Styria« močno, dve zavori, protizavora, se prod. Via Commerciale 345, 1091

ANTON GULIC, Sežana 31, trgovec z jestvinami in raznim blagom, naznanja, da je odprl podružnico v Senožečah (blizu ex Zadnik). Blago izbrano. Konkurenčne cene! 1067

GOSPODIČNA, večja slovenskega in nemškega jezika se sprejme k otrokoma v popolnanski urah. Ponudbe pod »Vzgojiteljica« na upravnistvo. 1088

ZALOGA oglja in premoga v Trstu, Via Zovenzoni 4, se prod. Kupec naj se zgasi pri lastniku istotam. 1089

BIKA švicarske pasme, prod. Živič Rudolf, trgovec v Skopem pri Dutovljah. 1090

BABICA sprejema noseče. Madonnina 10, II. 1092

SOBO, kuhinjo, eventualno posamezne kose in raznovrstne dele dvokoles, prod. Solitario 4, II., vrata 17. 1093

PRODAJALKA za trgovino jestvin ali manufakturno išče službe, Antonija Markič, St. Vid pri Vipavi. 1094

20 HL TERANA, prvovrstnega ima na prodaj Iv. Lupine, Praprost 6 pri Nabrežini. 1065

NAZNANJAM, da sem odprl lastno gostilno »Pri Rožah« v ulici Petronio št. 2, Istrska vina po L. 4, za družino po L. 3.80 in mrzla in gorka jedila vedno na razpolago. Priporočam se za obilen obisk Petar Matosović, lastnik. 1082

URADNIŠKA mlada moč, zmožna slovenskega in italijanskega jezika, se sprejme takoj. Ponudbe naj se naslovijo na upravnistvo »Edinosti« pod »Pisarniška moč«. 1085

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

MARMOR za pohištvo, tlak, dekoracije, prevleke. Timeus & C. Gorica, Corso V. E. 85. 1060

Občeznana čevljarnica

L. REBEZ

Trst, samo v ulici Carducci 36

Moško, žensko in otroško obuvalo in cokolje po izredno znižanih cenah.

Sprejemajo se naročila po meri

Prodaja ustrojenih kož na drobno in debelo.

TVRDKA

„VINOAGRARIA“

V GORICI

Via Carlo Favetti (prej Venturini) št. 6 prodaja

semena: jesenske repe, dolge in okrogle, rdeče laške detelje, špinace, radica, endivije itd. itd. Orodja, stroje in potrebščine za vinogradništvo, kletarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo, živinorejo, mlekarstvo in uporabo sadja.

POPAVLJA

vsako bolno vino, oziroma daje nasvete in potrebne snovi v to svrhu. Prinesite majhen vzorec vina s seboj, ali pošljite ga po pošti.

JUST UŠAJ,

enotehnik in agronom. (572)

Prihodnjo nedeljo Revkova „SMRTNA POTEZA“ pri Sv. Luciji

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

(120)

Moč preteklosti

Roman v treh delih.

Iz rusčine prevedel Ivan Vauk.

Diomid Petrovič je šel v baronovo sobo, kjer se je baron oblačil v popotno obleko.

— Pojdva, pojdva takoj. Bolje, da čakava na kolodvoru, sicer naju še skanjanjo, posebno vas, baron, če vas tašča dobi!... Ta prijazna dama se je vrgla name kakor panterka in je izžvala od moje strani odgovor, za kateri mi je prav žal.

Vrgel se je v naslanjač in si obrisal pot, ki mu je tekla po čelu.

— Moram se posloviti od Valerije, sicer ne morem oditi. Pet dni je nisem videl, — je rekel s tišim glasom baron.

S težkim srcem se je napotil k ženinemu buduarju; v sosedni mali sprejemnici je srečal Lolo in ji povedal, da bi rad videl Valerijo. Ta je vadihnila in mu stisnila roko.

— Pojdi. Ona te noče videti, no zdaj je sama, a vsi ostali so pri tvoji belle märe, ki jo davi živčni napad. Ah, Pavlik, ne bi si bila mislila, da pojde vse tako slabo, — je dodala in si brisala solze.

Budnar je bil čudovito lepo zatočišče. Opremljen je bil s prevlečenim pohištvo, s cvetlicami in tisoči raznih drobnih reči, ki obdajajo svetlo žensko. Na divanu je ležala Valerija z nemarno počesanimi lasmi. Svetilka izpod visnjavega abazurja je razsvetljevala njeno obličje, ki je bilo videti zaradi tega še bledeje. Valerija se je tako izpremenila, oslabila in postala bleda, takšen obup se ji je začrtal v krasnih potezih, da je barona prevzelo. Ali je spala ali bila sama zamišljena, no oči je imela zaprte in v svoji nepreglednosti je spominjala na mrtvo Giovanno. Bolestna žalost se je polotila barona, vest ga je grizla in pomislil je, da ne bo mogel prestati te preizkušnje. Prvič se je počel zaradi svoje odločitve, toda ali je mogel odstopiti? Proti temu se je uprl vse njegov pomen. Odrski se svojimi najlepšimi sanjam zdaj, po vseh prestanih žalostih? Ne, ni mogoče!... Poln takih nasprotujočih si občutkov je tiho stopil naprej, se spustil na kolena in objel ženo.

Valerija je vzkliknila in odprla oči. Ko je spoznala, da je v njeni roki, obstala mirna in lahka

da ne čuti njegove bližine in njegovih poljubov. Nato je hkratu krčevito zaihtela, objela okoli vratu moža in zašepetala s pretiranim glasom:

— Ubij me, predno odideš... Rajši umrjem, kakor da bi ostala tu sama.

— Valja, bodi pametna in ne vznemirjaj me. Ti ne veš, kako težki so mi ti trenotki. Ne dvomi o meni in ne pozabi me; toda jaz ne morem odstopiti. Prisegam ti, da te ljubim in da si bom prizadeval skrajšati najino ločitev.

Zadnjič je poljubil njene hladne ročke, pokrival jo je v hotel oditi, toda zaustavil ga je obupen krič, ki mu je presunil dušo. Valerija se je vrgla k njemu, padla na kolena in prosila:

— Paolo, ostani! Na kolenuh te prosim!

Cela vrsta čustev je zav

